

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D, na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 14. Ljubljana, 31. julija 1923. Letnik XL.

Obseg: Petindvajsetletnica kmetijsko-gospodinske šole v Marijanišču. — Zadruga za osuševanje barja. — Žitni hrošč in nevarnost njegova. — Domače seme. — Reševanje napetih živali. Kako je pripraviti semensko žito? — Sannitol — novo razkuževalno sredstvo. — Ocena knjig. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti. — Tržne cene. — Inserati.

Petindvajsetletnica kmetijsko-gospodinske šole v Marijanišču.

Na občnem zboru Kmetijske družbe kranjske dne 8. julija 1897. pod tedanjim predsednikom ces. svetnikom Ivanom Murnikom je podpredsednik Franc Povše stavil v imenu glavnega odbora predlog, da se osnuje gospodinska šola za kmetijske deklice. Utemeljeval je svoj predlog, da se naglašal potrebo dobrih gospodinj ter omenil, da so v nekaterih avstrijskih kronovinah že ustanovljene take šole, ki so se prav dobro obnesle. Orisal je na to ves ustroj gospodinske šole, ki naj ima za smoter praktično izvežbanje kmetijskih deklic v hišnem in kmetijskem gospodinjstvu. Šola naj se ustanovi s podporo kmetijskega ministrstva in deželnega odbora. Ministrstvo je takim zavodom zelo naklonjeno in tudi dežela bo rada prispevala k vzdrževanju te za nas potrebne šole. Poskrbeti je pa tudi za sposobne učiteljice, da bo mogoče že v prihodnjem letu otvoriti ta gospodinski zavod. Občni zbor je ta predlog soglasno sprejel in dal nalog glavnemu odboru, da poskrbi za izvršitev tega sklepa.

S tem je bila podana podlaga za ustanovitev kmetijsko-gospodinske šole v Marijanišču v Ljubljani.

Glavni odbor je potem v seji 4. novembra 1897. leta podrobneje razpravljal o ustroju tega zavoda ter sklenil izprositi si deželne in državne podpore.

V seji 13. oktobra 1898. l. se je vse potrebno ukrenilo glede otvoritve prvega tečaja.

Slavnostna otvoritev se je izvršila v četrtek

20. okt. 1898., torej pred petindvajsetimi leti in sicer s sv. mašo, ki jo je bral sam prevzvišeni knezoškof Anton Bonaventura Jeglič, ki je bil istega leta ustoličen. Maša se je brala v kapeli v Marijanišču, kjer je gospodinska šola dobila svoje prostore v posebnem poslopju, ki jih še danes zavzema. (Gl. pod. šte. 22.) Po maši je bila slavnostna otvoritev v veliki dvorani Marijanišča in na to ogledovanje šolskih prostorov.

To je v kratkem zgodovina ustanovitve družbene kmetijsko-gospodinske šole.

Celotno podrobno delo za udejstvitev te ideje, ki je za naše kmetijstvo izrednega pomena, je pripadlo tedanjemu družbenemu tajniku ravnatelju Gustavu Pirc-u, ki je to nalogo tudi v splošno zadovoljnost rešil. Prevzel je tudi sam vodstvo kmet. gospodinske šole in tudi del pouka v strokovnih predmetih. Pod njegovim vodstvom se je ta šola tako razvila, da je postala najboljši zavod na jugu prejšnje države in je njen glas segal celo na sever, kjer so že prej imeli dobro urejene kmet.-gospodinske šole. Upravičenoga torej smatramo kot ustanovitelja družbenega gospodinske šole.

Še druga osebnost je, ki je kumovala pri otvoritvi te šole in je kot dolgoletna voditeljica veliko pripomogla, da se je dober glas tega zavoda razširil med našim kmetijskim ljudstvom. To je S. Lidvina Purgaj, ki je ostala na temu zavodu do l. 1913., ko je bila izvoljena za predstojnico, č. Mater mariborske kongregacijske hiše in vseh zavodov

šolskih sester na jugu države, in ki je sedaj, kot prednica Marijanišča zopet voditeljica te šole.

Da se je mogla šola neovirano otvoriti, je posebna zasluga pok. vodje Marijanišča Frančiška P. Lampeta, ki ji je dal celo novo poslopje na razpolaganje ter jo je tudi nadalje do konca svojega življenja podpiral. Čast in hvala gre pa tudi njegovemu nasledniku prečastitemu gdu. proštu Andreju Kalanu, ki je temu zavodu zelo naklonjen in mu stoji, kjer le more, pokroviteljsko ob strani.

Pozneje so se po deželi ustanovile še razne gospodinske šole, kakor v Repnjah, na Vrhniki, v Šmihelu pri Novem mestu, v Teharjih na Štajerskem, na Primorskem v Gorici in v Tomaju, toda nobena od teh ne more izkazati takih uspehov kakor družbena. Na tak dober glas sta jo pripravila njen ustanovitelj pok. Gustav Pirc in njena dolgoletna

voditeljica sedanja č. Mati Lidvina Purgaj. Ta učiteljica je spisala tudi prvo slovensko knjigo „Gospodinjstvo, navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila“, ki je ne samo učni pripomoček, ampak tudi pripravna knjiga za kmetijske gospodinje.

Leta 1913. je prevzela vodstvo in teoretični poduk na šoli S. M. Izabela Gosak. Tudi pod njenim vodstvom zavod uspešno napreduje. Leta 1919. je gen. ravnatelj Gustav Pirc odložil vodstvo te šole in je glavni odbor imenoval kot njenega ravnatelja inž. R. Lah-a, družbenega tajnika.

Že pred vojno je bilo nameravano razširiti ta zavod ter mu priključiti tudi seminar za vzgojo gospodinskih učiteljic. Toda uresničila se je ta ideja šele po vojni, in doseďaj smo na zavodu vzgojili že 18 učiteljic za gospodinjstvo, med temi več učiteljic iz Srbije.

Pod. 22. Poslopje Gospodinske šole v Marijanišču.

Kmetijsko-gospodinska šola v Marijanišču je tekom svojega obstoja vzgojila lepo število dobrih kmetijskih gospodinj, ki so veliko pripomogle, da se je gospodinjstvo na kmetih izboljšalo. Naši kmetovalci so dobro vedeli ceniti pomen tega zavoda ter so pridno pošiljali svoje hčere v to šolo. Vsako leto je bilo toliko prosilk, da so se morale v veliki meri odklanjati, ker je bilo prostora le za največ 15 gojenk. Na zavod so prišle celo že hčere bivših gojenk, ker so matere, same bivše gojenke, vedeje ceniti vzgojo, ki jo kmetijska dekleta dobijo na tem zavodu. Vseh gojenk in seminaristinj je bilo doseďaj 317.

Letos praznujemo petindvajsetletnico, ki jo hoče gospodinska šola primerno proslaviti v četrtek 16. avgusta t. l. v Marijanišču. Kuratorij te šole je v svoji seji dne 19. junija sklenil, da naprosi prevzvišenega knezoškofa Antona B. Jegliča, da čita tega dne mašo v kapeli Marijanišča, kakor jo je čital pred petindvajsetimi leti ob otvoritvi šole. Na to slavnost je pozvati vse bivše gojenke, da s svojo udeležbo počaste ta šolski praznik.

16. avgusta t. l. bo torej v kapeli v Marijanišču ob 10. dop. čital prevzvišeni g. knezoškof mašo, po-

tem bo v dvorani slavnostni govor ter kratek opis zgodovine te šole in opoldne obed., ki se ga udeležijo gostje in bivše gojenke zavoda. Gojenke, ki se želijo udeležiti slavnostnega obeda, se naj pravočasno priglasijo, najkasneje do 12. avgusta, vodstvu gospodinjstva šole v Marijanišču na Poljanah v Ljubljani, ter naj vnošljejo 15 Din kot prispevek za obed.

Ker so se malodane vse nekdanje gojenke omogle in vodstvu šole niso znani njih sedanji naslovi, se tem potom uljudno naprošajo, da javijo svoj sedanji naslov z navedbo letnika, v katerem so bile v zavodu. Opozarja se tudi na tostvaren oglas med ugodnimi vestmi v tej števil. „Kmetovalca“.

Zadruga za osuševanje barja.

Vprašanje nadaljnjega osuševanja barja je na celi črti zastalo. Prizadeti barjani molče in pričakujejo boljših časov. Zadovoljujejo se naprej z bornimi košnjami in pridelki, ki jih daje močvirski svet. Živina tava in se vdira v mehko zemljo, da dobi kaj malega pod zobe po ondotnih izhojenih in črnopisanih pašnikih. Povsod, kamor pogledaš, slab, malovreden užitek!

V zemlji pa počivajo bogati zakladi, ki čakajo na odrešitelja. Nezavestno hodimo mimo njih. Imamo sicer v osušenem delu barja najlepšo pobudo za nadaljno osuševanje barja, toda nihče izmed najbolj prizadetih se prav ne zgane, da bi se začelo pospeševati in nadaljevati to pereče delo. In vendar smo barjani vsak za se in vsi skupaj dolžni, da storimo vse potrebno tudi za dosego tega svojega cilja.

Ali ne vidite, kako ogromna in milijonska je izguba, ki jo trpimo leto za letom na izpadku pridelkov, in to edinole zaradi tega, ker je naša zemlja močvirna? Dajmo le malo računati, koliko škodo trpimo v primeru z našimi sosedi na osušenem delu barja, pa moramo priti do zaključka, da je skrajni čas, da začnemo tudi ta del barja osuševati. Danes, ko je struga Ljubljanskega jezika, imamo vse lažje stališče, kakor pred njenim poglabljenjem.

Pa tudi država nam bo raje segla pod roko, če bo videla, da si skušamo sami pomagati, kakor pa v tem slučaju, če bomo mirno gledali škodo, ki se nam godi, in če bomo pričakovali vso pomoč le od zunaj. Sami si moramo pomagati in v skupnosti iskati več uspeha, potem nam bo tudi država priskočila na pomoč.

Bogati uspehi, ki so se dosegli z osušenjem doslej, morajo na vse merodajne činitele prepričevalno vplivati, da se bodo tudi na tem delu barja dosegli zelo ugodni uspehi. Zato pa treba, da vzamemo vprašanje nadaljnjega osuševanja z ojačenimi silami v roko in da storimo vse potrebne korake, da dosežemo ta svoj cilj. Poklicane so vse prizadete barjanske občine, da se združijo v tem namenu in da pokličejo v življenje organizacijo, ki naj se loti nadaljevanja osuševalnih del. Po izgledu vodnih zadrug naj se osnuje zadruga za osuševanje barja, ki naj podvzame vse potrebne priprave in dela, da pridemo sčasoma iz močvirskih tal do rodovitnega polja. Naj se zadruga misel še tako podcenjuje, danes nam zamore edino le ona pomagati do srečnega izhoda v tem perečem vprašanju našega kmetijstva!

Žitni hrošč in nevarnost njegova.

Žitni hrošč (lat. Anisoplia) se je v zadnjih dveh letih tako močno razširil na Krškem polju, da je napravil veliko škodo na ondotnem žitu, posebno na pšenici. Že lani se je prikazal v takih množinah, da je bilo klasje močno izjedeno. Na vsakem klasu je čepel po eden pa tudi po več hroščev, ki so klestili mlado klasje, počenši od cvetja pa noter do mlečnega zrnja. Letos se je ta škodljivec znova pojavil v ogromnem številu. Ljudje so ga obirali in otresali, da bi ga odgnali od pogubnega dela. Pa vse skupaj ni dosti pomagalo.

Žitna letina je vsled tega na Krškem polju močno prizadeta. Kakor se sliši, se je morala marsikatera pšenica prej pokositi, predno je dozorela, tako je ostalo njeno klasje gluho. Kar ni uničil žitni hrošč, to je dokončala žitna rja, ki je letos na ondotni pšenici nenavadno močno nastopila. Velika je škoda ki jo trpijo vsled tega kmetovalci tega kraja.

Dokler nastopa žitni hrošč v malem, se škoda prezre. Ako se pa tako pomnoži, kakor se je to zgodilo v zadnjih dveh letih, potem je pa ta hrošč silno nevaren škodljivec žitnega pridelka. Doslej se je pojavljal v velikih rojih le po žitorodnih krajih Ogrske in Rusije. Pri nas ga nismo poznali. Ker se je pa začel širiti sedaj tudi pri nas, moramo ukreniti vse potrebno, da se ga po možnosti ubranimo.

Žitni hrošč je po vsi svoji naravi podoben navadnemu hrošču in spada tudi v to vrsto. Širi se pa še hitreje, ker se njegova preobrazba v ličinko in hube zvrši že v enem letu, tako da imamo vsako leto novega hrošča. Žitni hrošč je trikrat manjši kakor navadni hrošč. Po zadnjih krilih je bolj svetlo-ali temnorjav, kakoršna je podvrsta njegova, ki jih štejemo večje število.

Proti žitnemu hrošču pomaga edino le obiranje in pokončavanje nabranih hroščev. Z otresanjem je malo pomagano. Obirati jih kaže zlasti zgodaj zjutraj. Male ogrce, ki jih spravimo s preoranjem na površje, pobirajo najbolj uspešno ptiči. Dosti pa to ne izda.

Na Krškem polju bo kazalo zaenkrat pridelovanje žita nekoliko omejiti in razširiti pridelovanje krmskih rastlin, da povzdignemo z njimi živinorejo in pridelovanje gnoja, ki ga v tem kraju še močno primanjkuje.

Domače seme.

Domače seme je najbolj zanesljivo in najcenejše. Načeloma bi se morali zaradi tega povsod oprijemati domačega pridelka za seme. To se tudi godi, toda ne pri vseh semenih. Razna semena naročamo od zunaj. Za nakup tujega semena izdajamo na leto milijonske vsote. Marsikaj bi se lahko od tega denarja doma prihranilo.

Kar se tiče domačega semena, bi ga morali izboljšavati. Veliko bi se dalo že s tem doseči, če bi ga jemali iz najboljših domačih leg in če bi ga zamenjavali. V vsakem kraju imamo lege, ki se odlikujejo po boljših uspehih. S takim semenom bi se morali preskrbovati, če nam doma ne izraste kaj prida. Vse to velja predvsem za žita in za žitno seme.

Pa tudi od lastnih pridelkov bi morali boljše seme dobivati, če bi ga skrbno odbirali in skrbno čistili. Saj gredo marljivi in napredni gospodarji po drugih deželah tako daleč, da izbirajo za seme najlepše in najtežje žitno klasje zunaj na njivi, in sicer ob žetvi. Vzemimo si take gospodarje za zgled. Zrnje, dobljeno iz takega klasja, sejejo na posebnih prostorih, da pridejo čimprej do najboljšega semena. Če smo pri odbiranju semenske turščice tako skrbni in vestni, zakaj bi tega ne delali pri drugih žitnih rastlinah. Bodimo dosledni tudi pri žitnem semenu. Ne pričakujemo napredka le v stikanju po tujih vrstah, ampak iščimo ga v skrbnem odbiranju in skrbnem vzgajanju domačega semena. Ravnotako, kakor pri živini! Lastno delo bo tudi v tem pogledu najbolje uspelo.

Stvar naprednih kmetovalcev je, da se po ugodnih legah poprimajo pridelovanja dobrega domačega semena, če mogoče tudi v večji meri. Prav gotovo pridejo za njimi tudi drugi. Povsod se je treba oprijeti načela: kakršno seme, takšen pridelek. Takšen pa tudi užitek in dobiček!

Reševanje napetih živali.

Pri napenjanju je treba hitre pomoči, ker je potek napenjanja navadno zelo nagel in ne vemo, kakšen konec bo vzelo. Kot nujno potrebna pripomočka proti tej nevarni bolezni rabimo požiralnikovo cev in trokar.

Pod. 23. Trokar.

Prva nam uspešno pomaga v prvi sili napenjanja, trokar pa v zadnji sili. Če začne žival napenjati po detelji, nikdar ne vemo, kako bo napenjanje končalo. Iz previdnosti je treba takoj učinkovite pomoči in to nudimo najlažje s požiralnikovo cevjo. Če jo rabimo o pravem času, nam navadno pomaga. Zato jo je imeti pri roki. Vsaka vas bi morala imeti saj eno požiralnikovo cev, da je pomoč takoj pri roki. Kakor pove ime, vtaknemo to

cev skozi požiralnik v napet želodec, da se po njej odpravijo nevarni plini, ki se razvijajo iz škodljive krme. Pri vtikanju požiralnikove cevi naj stoji žival s prednjim koncem nekoliko višje kakor z zadnjim. Cev je treba po potrebi s pripadajočo šibo prebežavati, da se ne zamaši.

Potek napenjanja je časih tako hiter in tako nevaren, da si je treba pomagati z v b o d o m, če hočemo žival rešiti. V tem slučaju je potreben t r o k a r. Trokar je malo bodalce s pripadajočimi cevki (nožnicami), ki ga kaže pod. 23. in ki ga zabodemo v l e v o lakotnico, na mesto, ki leži s r e d i med kolkom in zadnjim rebrom. To mesto je pri napenjanju najbolj izbočeno. Tam se tišči vamp neposredno vnanje kože, tako da prederemo s prebodom le kožo in vamp. Ostro bodalce se zarine na opisanem mestu krepko v vamp (če treba z udarcem po ročaju bodalca), nato se bodalce hitro izrine, da zamorejo plini neovirano odhajati po nožnici. Da se nožnica ne zamaši, jo je treba z bodalcem prebežavati. Ker so odhajajoči plini strupeni, moramo paziti, da nam ne šinejo v obraz.

Ker se zgodi, da je hkrati po več govedih napetih, je prav, če imamo poleg trokarja saj dve cevi ali nožnici, da si v takih slučajih lažje pomagamo.

Kako je pripraviti semensko žito?

Na semensko žito moramo obračati posebno skrb, ker se da z odbranim semenom še močno vplivati na boljše uspehe pri žitnih pridelkih.

Ni zadosti, da semensko žito očistimo le od plevelnega semena, ampak treba ga je tudi sortirati ali prebrati, za kar nam je treba posebnih strojev.

Za čiščenje žita rabimo stroje, ki so znani z imenom trijerji. Ti stroji so pri nas po deželi že močno razširjeni, v raznih velikostih in sestavah. Opozarjam pa na to, da se s temi trijerji loči od žitnega semena le plevel, in sicer plevel, ki je okroglaste oblike kakor n. pr. grašica, kokalj itd. V opremku najdemo tedaj le taka in podobna semena. Razen tega pa zdrobljeno žitno zrnje. Ljulike in rženega stoklasa pa ne spravimo iz žita s takimi trijerji.

Če hočemo žito popolnoma očistiti, ga moramo tudi sortirati. Na ta način dobimo popolnoma čisto in najbolj razvito zrnje za setev. S tem da ga sortiramo ali prebiramo, izločimo tudi ljuliko in rženi stoklas, tiste dve vrsti plevela, ki delata po naših krajih še veliko škodo domačemu pridelku.

Za sortiranje žita imamo stroje s posebnimi siti, ki prebirajo zrnje. Danes se izdelujejo ti stroji tudi skupno s trijerji, tako da se žito čisti in ob enem tudi prebira. Ti stroji so seveda večji kakor navadni trijerji in tudi dražji. Treba pa je, da si jih tudi pri nas omislamo, da pridemo v pridelovanju žita korak naprej. Tudi pri nas mora prodreti načelo, da s e r a v n a j o pridelki p o s e m e n u in da nam skrbno odbrana semena dajejo veliko boljše pridelke kakor pa semena, ki se vzamejo kar iz kupa, brez vsakega posebnega čiščenja in prebiranja.

Kakor po drugih naprednih krajih, tako moramo tudi pri nas izboljšavati žitne pridelke s skrbno pravo potrebnega semena.

Sanitol — novo razkuževalno sredstvo.

Klic po gospodarski osamosvojitvi je napotil podjetne Slovence, da se skušajo osamosvojiti tudi v kmečki industriji. V Ljubljani se je ustanovil kemični laboratorij „Chemotechna“, ki doslej izdeluje predvsem razkuževalna in rastlinske zajedalce uničujoča sredstva. Glavna izdelka sta „Sanitol“ in „Arborin“. Slednji je čitateljem „Kmetovalca“ že znan.

„Sanitol“, čigar učinkovito razkužujoče lastnosti so potrjene po preiskavi „stalne bakteriološke stanice v Ljubljani“, je rjavkasta, mastna, nekoliko gosta tekočina, ki se v hladni, mehki vodi skoro docela raztopi. S trdo apnenčasto vodo je raztopina nekoliko motna, seveda pa zaradi tega ne izgubi na razkužujoči moči.

Preiskava razkužujoče sile „Sanitola“, izvršena v drž. stalni bakteriološki stanici, je podala sledeče: 1% raztopina „Sanitola“ uniči v 10–15 minutah „stafilokoke“ (povzročitelje gnojenja) ter bacile tifusa in dizenterije (grize), v 10–20 minutah bacile kolere in vraničnega prisada ter „streptokoke“ (ki povzročujejo n. pr. smoliko).

Trose bacila vraničnega prisada zamori 2% raztopina v 2–4 dneh. (Trosi bacila vraničnega prisada, so nekako seme teh bacilov. So to majčkena okrogla zrnca, prostemu očesu nevidna, ki pa imajo tako silno odporno moč, da vzdržijo v zemlji 3 leta, posušeni na dlaki ali nitih živi celo 18 let in so zmožni okužiti žival ali človeka.

Sklep izvida se glasi: „Sanitol“ je na podlagi bakteriološke preiskave dober desinficijens, t. j. dober razkuževalno sredstvo.

Sanitol je v bistvu, sestavi in učinku sličen lizolu, ki je večini čitateljev znan.

Poskušal sem Sanitol v več primerih in večjih množinah ter prišel do prepričanja, da prav nič ne zaostaja za lizolom. Nasprotno, dobil sem vtis, da gnojenje — zlasti ran, nastalih po smoliki — po spiranju s „Sanitolovo“ raztopino preje poneha kakor po spiranju z lizolovo.

Ker je cena Sanitolu razmeroma nizka, ga lahko uspešno uporabljamo za razkuževanje sploh, zlasti za razkuževanje gnojnih ran in z gnojem onesnaženih oprem (uzd, povodcev, vajat itd.) ter jasli, posebno pri smoliki, ko konji vse, kar je v bližini glave z gnojem onesnažijo. Pa tudi za razkuževanje hlevov in svinjakov (ob času, ko se pojavijo rdečica, svinjska kuga, slinavka, vranični prisad itd.), kot primes k beležu, se bo „Sanitol“ gotovo dobro obnesel.

Ker torej „Sanitol“ po svoji razkuževalni sili in po učinku nikakor ne zaostaja za drugimi, tujimi razkuževalnimi sredstvi, ga morem kot domači izdelek le priporočati.

Žzdr. L. Tepina.

OCENA KNJIG.

Konserviranje sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo, spisal in založil Josip Zupanc, okr. ekonom v Ptuj. Četrta izdaja! Ponovna izdaja slovenske strokovne knjige pove mnogo. Ona priča o velikem zanimanju za predmet, pa tudi o praktični vrednosti njene vsebine. Predstojeca knjiga obravnava posebno zadeve naših gospodinj, kojih naloga je, domače pridelke čim boljše izrabiti za prehrano družine. Pri nas se kon-

serve še premalo cenijo! Kisla repa in kislo zelje, kvečjem še kisle kumare, to je skoraj vse, kar pozna naš narod od povrtninskih konserv, od sadnih pa sadne pijače, kis in kvečjem še suho sadje. Pa še te se izdelujejo pogostoma nepravilno, tako da ne odgovorjajo okusu ali se pa rade kvarijo. Dobri nasveti v tem oziru so torej zlata vredni. Mnoge, za prehrano zelo važne, zdrave in prijetne konzerve kakor n. pr. mezge in druge, služijo drugod kot zelo običajna naslada pri vsakem zajutru in južni, naše ljudstvo jih pa še po imenu ne pozna. Četrta izdaja te knjige, kateri naj bi sledile še druge, bo gotovo mnogo pripomogla k spoznavanju, k pripravljanju in uporabi takih hranil. Gospodinje se brigajo za živila, stvar gospodarjev pa je, da napravljajo sadne pijače, kis itd. Tudi ti najdejo dobra navodila v tej knjigi. Koliko vrednot se da na ta način še pripraviti in ohraniti s pravilnim konserviranjem za domačo porabo in tudi za trg! Konserviranje sadja in povrtnin naj bi postalo nekaka domača industrija, pri kateri naj bi tekmovali z svojimi izdelki. Želeti bi bilo sicer, da bi se v prid boljšemu izkoriščanju vrtnarstva in sadjarstva ustanovila tudi pri nas konzervna industrija, ki zamore s svojimi pripomočki marsikaj cenejše in boljše pripravljati. Toda za domačo porabo po deželi bodo ostale razne konzerve še zmeraj stvar naših skrbnih gospodinj.

L. Belle — Št. Jur. ob j. ž.

Zasajenje in gnojenje vinogradov, druga izdaja (Podizanje i džubrenje vinograda, tiskano v cirilici). Spisala Boško Ž. Boškovič in Nikola Ž. Petrovič, izdala Delegacija proizvajalcev čilskega solitra za Jugoslavijo v Beogradu; ima 18 slik v besedilu. Hvalevredno je delo, ki ga izvršuje ta Delegacija s tem, da izdaja brošure o obdelovanju in gnojenju naše zemlje in posameznih kulturnih rastlin. Knjižica je prirejena v prvi vrsti za vinogradništvo v Srbiji, ki je posebno v nekaterih okrajih zelo dobro razvito. Toda tudi za druge kraje bo služila, kajti tu navedena načela veljajo splošno za naše vinarstvo. Knjižica opisuje v kratkih odstavkih zasajenje vinogradov na ameriški podlogi, pripravo zemlje, obdelovanje in gnojenje, obrano proti trtnim škodljivcem, trtno rez in vzgojitev trt. Posebno pa obravnava uporabo umetnih gnojil v vinogradu, kajti dandanes je splošno občutiti pomanjkanje hlevskega gnoja. Tisti naši vinogradniki, ki razumejo srbsko in čitajo cirilico, bodo v tej knjižici dobili dovolj dobrih nasvetov za umno gojitev svoje vinske trte. Delegacija oddaja to knjižico brezplačno vsem tistim vinogradnikom, ki se zanjo prigrasijo pri Poddelegaciji za Slovenijo in sicer pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino le na vprašanja udov, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki prišlo pravočasno pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarje za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 71. Pri nas je navada, da grozdje stiskajo takoj, ko ga potrgajo. V minulemu letu pa sem nekaj nabranega grozdja pustil več časa v kadi, preden sem ga iztisnil. Četudi je bilo grozdje večinoma gnilo, je vino iz njega boljše in slajše od onega, ki sem ga pripravil iz takoj sprešanega grozdja. Kdaj je umestno grozdje prešati? (S. Š. v Sv. R.)

Odgovor: Kdaj naj se grozdje iztisne, je odvisno od trtne vrste. Čim zlahtnejša je vrsta, tem hitreje se spreša, da vina ne postanejo pretrpka; odnosno, da pri vrstah z rdečkastimi jagodami, kot traminec, rulandec, rdeči španjol,

ne nategne barve, to je, da ne postanejo preveč rumene ali celo rdečkaste barve. Grozdje navadnih vrst se pa iztisne dva do štiri dni po trgatvi. Nadalje se držijo črne vrste grozdja, da postane vino bolj črno in trpkše. **Gombač.**

Vprašanje 72. Na svoji njivi, kjer je v minulem letu rastle koruza, sem posejal pšenico, ki sem jo očistil na čistilniku. Četudi je prišlo v zemljo čisto seme, je vendar med pšenico zraslo toliko grašice, da ne morem njive očistiti od nje. **Kako odpravim grašico iz njive?** (I. S. v R.)

Odgovor: Najboljše sredstvo za uničenje grašice je setev čistega semena in primerno kolobarenje. Seme očistite na trierju, da se plevel popolnoma izloči. Pri kolobarenju je gledati, da ne pride žito za žitom, ampak da se menjava z okopavino in deteljo. Če je plevel že na njivi, potem ga odstranite z oplativjo, kar pride v korist žitu tudi vsled tega, ker se rastline po pletvi bolje razvijajo. **L.**

Vprašanje 73. Po vrtovih so se v tukajšnjem okolišu pojavile mravlje, ki uničujejo mlado zelenjavo, zelje itd. Te mravlje gnezdijo posebno okoli korenin zelja ter ga objedajo. **Kako odstranim mravlje iz vrtov?** (O. Z. v R.)

Odgovor: Mravlje so pravzaprav zelo koristne živalce, ki na sadnem drevju in zelenjavi uničujejo razne ličinke, uši in drugo drobnejšo mrčes. Mlade zelenjave mravlje navadno ne grizejo. To škodo povročajo razne listne uši, ki jih je posebno letos povsod zelo mnogo. Listne uši so navadno skrite pod listjem in srkajo sok rasti, ki potem hirajo in deloma tudi poginejo. Mravlje pa prihajajo navadno tja, kjer se ta mrčes nahaja, ter srkajo sladek sok, ki ga ta izceja. Če odpravite listne uši, bodo mravlje sameodsebe izginile. Uši se pokončujejo z razredčenim tobačnim izvlečkom, s katerim poskropite rastline, povsod tam, kjer se ti škodljivci nahajajo. Le tista uš pogine, ki je poskropljena s tobakovo raztopino. Na en liter vode se vzame 2 do 3 žlice tobačnega izvlečka, ki ga je dobiti pri Kmetijski družbi. Če pa hočete mravlje na vsak način pokončiti, potem je najbolje mravljišča ponoči, ko so mravlje doma, popariti z vrelo vodo ali vanje natositi naftalina ali kafe ali jih pa poskropiti s petrolejem.

Vprašanje 74. Kako je ravnati s sadjcem, ki se vleče? (I. G. v M.)

Odgovor: Če teče sadjevec gosto kakor olje, pravimo, da se „vleče“. To bolezen povzroča ncka vrsta bakterij, ki pretvarja sladkor v sluzavo snov. Primerno trpki in kisli sadjevec se ne vleče. Kislina in pa trpkavost povzročujoča čreslovina ali tanin ovirata razvoj bakterij, ki narejajo sadjevec vlečljiv, zato je treba že pri napravljajanju sadjevca mešati slajše, žlahtnejše vrste s trpkim sadjcem, ki vsebuje več čreslovine in kisline. Ako se sadjevec vleče, ga moramo čimprej pretočiti, če le mogoče skozi kak razpršilnik, ki ga pritrdimo na pipo. Razpršilnik naj bo bakren ali pocinjen. Železni bi povzročili požarnost sadjevca. Pretakamo ga v dobro zažveplan sod (1 azbestni žvepleni trak na 1 hl). Pri pretakanju moramo to sluzavo tekočino v škafu dobro preteptati s čisto metlico iz obeljenega šibja. Sluzavost se na ta način nekako pretrga in sadjevec dobro prezrači; dobro prezračenje pa ne prija bakterijam, ki povzročajo vlečljivost. Obenem dodenemo pri pretakanju sadjevca na 1 hl 10 gramov čistega tanina, ki ga raztopimo praje v čistem alkoholu. Imamo li pripravo za filtriranje, potem je dobro, da sadjevec čez nekaj časa precedimo, sicer ga pa pretočimo še enkrat v zažveplan sod. **I. Z.-c.**

Vprašanje 75. V naši občini so se po senožitih v taki meri razpasle kobilice, da grozijo uničiti cel pridelek. **Kako uničimo kobilice na travnikih?** (F. P. v V. P.)

* Odgovor je posnet po knjigi: „Konzerviranje sadja“, ki jo je v samozaložbi izdal okrajni ekonom Jos. Zupanc v Ptujju in ki jo s tem toplo priporočamo.

Odgovor: Če so se kobilice v večji meri pojavile v kakem okraju, jih je težko uničiti, ker nastopajo navadno v takih množinah, da so vsa človeška sredstva malodane brezuspešna. Vzlic temu se je tam kjer je nastopil ta mrčes, z raznimi pripomočki omejilo škodo, ki jo povzročajo. Eden najuspešnejših sredstev je pokončevanje tega mrčesa s pomočjo pur, ki jih je treba, seveda v veliki množini, nabaviti, ter jih pasti po takih travnikih, na katerih se nahajajo kobilice. Pure zelo rade žro kobilice, posebno dokler so te še mlade, in ker so pure zelo ješče, uničijo na dan na stotine takega mrčesa. Morda bi kazalo, da občina sama nabavi večje število puranov na Hrvaškem, jih spravi na travnike, da jih očistijo kobilic. Pri tem ima občina jeseni lahko lep dobiček od prodaje puranov, ko so opitani. — Nadaljna sredstva za uničevanje kobilic so posebne mreže, s katerimi se ta mrčes lovi, dalje deske namazane s katranom ali lepom, ki se vlečejo po travniku, da se kobilice na lepu vjamejo itd. Vendar so vsa ta sredstva manjše vrednosti in dajo veliko več dela kakor pa pokončevanje kobilic s purani.

Vprašanje 76. Za svoj motor, ki mi goni mlatilnico, slamoreznicu in domačo žago potrebujem bencin. **Ali se dobi trošarine prost bencin za obrat kmetijskih strojev?** (A. P. v K.)

Odgovor: Na podlagi zakona o državni trošarini iz leta 1921. je bencin, ki se uporablja za gonitev motorja pri poljedelskih podjetjih, kakor na pr. za gonitev žitne mlatilnice, slamoreznice, malih mlinov itd. trošarine prost, toda le tedaj, če ga lastnik tega motorja nabavi naravnost v tuzemskih tvornicah (Danica v Banjaluki). Lastniki teh motorjev morajo dobiti posebno dovoljenje za tak bencin od finančne oblasti. V prošnji, s katero se zahteva bencin brez plačila trošarine se mora navesti, v kakšne namene se bo rabil in približna letna potreba kakortudi količina, ki se bo polagoma dobivala v omejeno svrhu. Dalje treba tudi označiti sistem in največjo silo motorja, ter največji potrošek bencina pri uporabljenem bencinskem motorju v vsaki uri. Ti podatki se morajo dokazati z izpričevalom tvornice, ki je izdelala motor. Količino bencina za enoletno potrebo določa finančna direkcija na podstavi podatkov navedenih v prošnji. Trošarine prost ni bencin, ki ga dobite od trgovcev. Če prejmete bencin brez plačila trošarine, ga ne smete prodajati ali uporabljati v druge svrhe, drugače ste kaznovani.

Vprašanje 77. Letos mi obetajo moji ringloti (Reine Claude) obilo sadu, ki so dozoreni jako sladki in sočnati. **Ali se dajo ringloti porabiti za kuhanje žganja?** (I. G. v B.)

Odgovor: Ringloti vsebujejo 5—7% sladkorja, vsled tega se lahko rabijo za kuhanje žganja. V ta namen je pustiti sadje toliko časa na drevju, da popolnoma dozori. Kajti čim slajši je sad, tem več sladkorja vsebuje in tem več žganja lahko dobite iz njega. Da se dobi žganje iz tega sadja, se mora sladkor potem kipenja spremeniti v alkohol. V ta namen se sadje stolče ali zmečka, postavi v sod ali v kad, ki se dobro zamaši in z ilovico zamaže, da ne pride zrak do njega, in pusti toliko časa, da popolnoma pokipi. To se izvrši tekom 6—8 tednov. Ko je ves sladkor pokipel v alkohol, se iz njega kuha žganje na ta način kakor pri ostalem sadju.

Vprašanje 78. Star sem 61 let, lastnik precejšnega posestva ter imam sina in hčerko. Sin pojde prihodnje leto na vojaški nabor. **Ali je mogoče oprostiti sina vojaščine?** (A. B. v R.)

Odgovor: Po vojaškem zakonu, ki je stopil 19. avgusta 1919. v veljavo, so od službe v kadru oproščeni edino hranilci nesposobnih posestnikov, ki imajo kako zemljedelsko imetje ali obrt in plačujejo letni neposredni davek, manjši od 20 Din, ne računajoč v to osebni davek. Med nesposobne posestnike se računajo: fizično nesposobni v obče kakortudi starci, ki so dovršili 60. leto starosti. Če hočete torej svojega sina

oprostiti vojaške službe, morate potom županstva vložiti prošnjo na vojaško poveljstvo ter priložiti potrdilo občine, da odgovarjajo Vaše navedbe resnici, in potrdilo davčne oblasti o višini davka, ki ga plačujete. Vaša hči kot taka, se ne more smatrati kot hranilec, torej ne more nadomestiti Vašega sina pri upravi posetva. Če bodo drugi pogoji odgovorjali zahtevam zakona, bo Vaša prošnja ugodno rešena in bo sin oproščen vojaške službe.

Vprašanje 79. Imam sod slivovke, ki ima močan duh po plesnobi. **Kako odpravim duh po plesnobi iz žganja?** (I. D. v P.)

Odgovor: Duh po plesnobi v žganju odpravite z eponitom, kakor se to dela pri vinu. Glede množine eponita, ki ga je dodati žganju, postopate na sledeči način: Vzemite enolitersko steklenico žganja, ki ga pomešate z enim gramom eponita. V drugo enolitersko steklenico zmešate dva grama tega sredstva z žganjem. Steklenici dobro zamašite ter pustite 8—14 dni na miru, da se eponit popolnoma sesede. Na to preizkušate, katera množina tega sredstva je najboljša učinkovala na žganje, ki bi moralo popolnoma izgubiti duh po plesnobi. Na podlagi tega preizkusa boste potem določili na vsak hl žganja po 10 ali pa po 20 dgk eponita, s katerim postopajte v sodu tako, kakor v steklenicah. Najboljše je natančno odtehtano množino tega sredstva zmešati v škafu žganja, ki ga potem vlijete v sod in v sodu s kakim drogom dobro premešate. Po 14 dneh boste lahko opazili učinek in potem, ko se je eponit popolnoma sesedel na dno, morate žganje pretočiti v zdrav sod, ki nima nikakega drugega duha. Če pa pustite žganje v plesnivem sodu, Vam tako popravljenje nič ne hasne. Eponit dobite pri Kmetijski družbi po 70 Din kg.

Vprašanje 80. Pri rabi salojidina se mi je letos dogodilo, da je postala raztopina z galico grašasta, vsled česar je nisem mogel rabiti. **Zakaj je postala raztopina galice in salojidina grašasta?** (P. R. v Č.)

Odgovor: Glede tega vprašanja smo dobili letos od g. A. V. v S. poročilo, ki nam pojasnjuje zgoraj navedeni slučaj, vsled česar smatramo umestnim, da ga objavljamo v vednost vinogradnikom. Ta vinogradnik nam poroča sledeče: V 9. številu letošnjega „Kmetovalca“ je objavljen članek o salojidinu, v katerem pa ni omenjen pogrešek, ki se mi je letos pripetil pri uporabi tega sredstva. Za raztapljanje salojidina sem rabil vrečico v kateri sem raztapljal salojidin z nalivanjem škropiva. Pozneje sem to vrečico, ne da bi jo opral, rabil za raztapljanje galice. Posledica tega je bila, da je postala raztopina galice in salojidina grašasta, bolj gosta in rumenkasta. Tako škropivo ni bilo za uporabo, vsled česar sem moral celi sodček izliti. Vsled tega smatram kot vzrok, da je postalo škropivo neporabno, ta, ker je bila vrečica, v kateri sem najprej raztapljal salojidin še prepojena od tega sredstva, ko sem v njej raztapljal galico. Smatram torej umestnim opozoriti vinogradnike na to, da morajo vrečico, v kateri so raztapljali salojidin, preje temeljito oprati, predno v njej raztapljajo galico. Morda je še kak drugi vinogradnik imel pri letošnjem škropljenju taka izkustva.

KMETIJSKE NOVICE.

Planinsko zborovanje v Lescah. Planinski odbor za okraj Radovljica priredi dne 16. avg. t. l. na dan sv. Roka ob 10. uri dopoldne pri Krištofu v Lescah veliko planinsko zborovanje. Tega zborovanje se udeležijo zastopniki vseh merodajnih činiteljev. Po zborovanju se vrši takoj seja planinskega odbora, ki sklepa o predlogih stavljenih na zborovanju. Ker prihajajo za naše planšarstvo kritični časi, je potrebna čim večja udeležba vseh kmetovalcev.

Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca avgusta sledeča predavanja: v **nedeljo,**

dne 5. avgusta: v Ajdovcu, v Novi vasi in v Libeličah; v **sredo, dne 15. avgusta:** v Strekljencu.

Natjecaj za najbolje delo o vinarstvu (podrumarstvu). Hrv. Slav. gospodarsko društvo kao središnja zadruga u Zagrebu, raspisalo je za svoju knjižnico natjecaj za najbolje delo o vinarstvu. Natjecati se mogu samo absolventi visokih ili viših stručnih škola sa najmanje 3 god. prakse. Prva nagrada 5000 Din, druga 2000 Din, treća 1000 Din. Prvu radnju štampa društvo u svojoj nakladi i plaća još poseban honorar autora. Delo mora biti popularno pisano a stajati na znanstvenoj visini. Rok natjecaja do 30. novembra. Porota za ocenu radnje sastoji se od gg. sveuč. profesora dr. Frangeša, direktora vinarske zadruge Jos Kollenza, urednika Gospodarskog Lista Gjuro Kopača i gospodarskog nadzavjetnika dr. Milana Krištofa. Urednik knjižnice je g. Gjuro Kopač, koji ujedno daje sve informacije.

Ljubljanski velesejem obeta postati letos posebno veliki in uspešen, kakor je soditi po pripravah in po prijavljenih. Javljeno so skupni poseti in posebni vlaki iz Sarajeva, Skoplja, Vel. Bečkerek, Novega Sada. Številni obiski se pričakuje iz Zagreba, Beograda in sploh iz južnih krajev naše države. Tudi kmetijski predmeti in stroji bodo porazdeljeni v velikih skupinah, tako da jih bo kupec lahko našel in izbral.

Natečaj za gospodinske učiteljice za Srbijo. Kmetijsko ministristvo potrebuje za kmetijsko-gospodinske šole eno upraviteljico in eno pomočnico. Gospodinske učiteljice, ki se hočejo potegovati za ti mesti, morajo izpolniti sledeče pogoje:

1. Da so rojene ali pristojne v kraljevini S. H. S.

2. Upraviteljica: je morala izvršiti seminar gospodinske šole ali specijalno šolo za gospodinske učiteljice, in sicer v naši državi ali pa v inozemstvu, in mora imeti najmanj dve leti prakse na kakl gospodinski šoli.

3. Pomočnica: je morala izvršiti najmanj kako specijelno gospodinsko šolo v tu- ali inozemstvu in ima najmanj dve leti prakse na kakl gospodinski šoli.

Za upraviteljico imajo prednost starejše osebe, ki bolje poznajo življenje na kmetih.

Upraviteljica dobi stalno mesečno plačo od 1500—2000 Din. Pomočnica pa 800—1200 Din mesečno.

Prošnje je vložiti na ministristvo Poljoprivrede in Voda (Odeljenje za poljoprivredno nastavo) do 10. avgusta t. l. Prošnji je priložiti: šolsko izpričevalo, potrdilo o izvršeni praksi, krstni list, naravstveno izpričevalo in zdravniško izpričevalo. V prošnji je navesti tudi višino plače, na katero prosilka reflektira. Na podlagi predloženih kvalifikacij bo plačo odredilo ministristvo.

DRUŽBENE VESTI.

† **Fran Arko**, bivši deželni poslanec in posestnik v Postojni je umrl 20. julija t. l. na Vrhniki, kamor se je v zadnjem času preselil. Pokojni je bil mnogoletni član naše družbe, ki je mnogo storil za napredek kmetijstva v postojnskem okraju. Po njegovem prizadevanju se je svojčas ustanovila tudi mlekarica v Postojni, katero je dalje časa sam vodil in s tem mnogo pripomogel k razvoju ondotnega mlekarstva. Tudi na polju živinoreje si je stekel zasluge. Pokopali so ga v njegovem rojstnem kraju, v Logatcu. Bodi zaslužnemu pokojniku ohranjen časten spomin!

Preizkušnje z umetnimi gnojili. Kmetijska družba je uvedla preizkuse z umetnimi gnojili in sicer jeseni 1922. l. k pšenici in rži in spomladi 1923. l. k ječmenu, ovsu, krompirju, koruzi ter na travnikih. Vsak kmetovalec, ki se je prijavil za te preizkuse in je brezplačno prejel umetna gnojila, je dolžan poročati o uspehih, ki jih je pri tem dosegel. Dobil je tudi natančno navodilo, kako naj postopa pri žetvi,

mlatvi in tehtanju pridelka, pri čem je največja natančnost potrebna! Pozivljajo se torej vsi ti preizkuševalci, da takoj, ko spravijo pridelek, poročajo Kmetijski družbi o doseženih uspehih in o svojih izkustvih, ki so si jih ob rašči rastlin pridobili. **Kmetijska družba za Slovenijo.**

URADNE VESTI.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo. **SPORED:**

1. Točke 1.—5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelnštva, da pravočasno (t. j. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljejo vabila in spored podružničnih občnih zborov Kmetijski družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v Bloke, v nedeljo 20. avgusta po prvi sv. maši v stari šoli pri fari.

Štrekljavec, v sredo, dne 15. avgusta 1923. po sv. maši v šolskem prostoru.

Bučka, v soboto, dne 18. avgusta 1923. popoldne ob 6. v hiši št. 3.

OKROŽNO ZBOROVANJE

Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru, v nedeljo, dne 19. avgusta 1923.

Kmetijska družba sklicuje na podstavi § 16. družbenih pravil okrožno zborovanje v Mariboru v nedeljo, 19. avgusta 1923. ob deseti dopoldne v prostorih vinarske in sadjarske šole. Spored tega shoda:

1. Naloge Kmetijske družbe in njenih podružnic (inž. R. Lah);
2. Cilji naše živinoreje (živinorejski instruktor M. Zupanc);
3. Vinska kriza in kako ji odpomoči (Robert Košar);
4. Slučajnosti.

Po shodu si ogledajo zborovalci: vinarsko in sadjarsko šolo, vrtnarsko podjetje g. Džamonje, vinsko razstavo in industrijsko-obrtno vzorčno izložbo.

Kmetovalci se vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo tega zborovanja, na katerem se bodo razpravljala za današnjo

dobro najvažnejša gospodarska vprašanja. Podružnice naj pozovejo svoje ude, da prisostvujejo temu shodu.

Poziv vsem podružnicam!

Kmetijska družba potrebuje v statistične namene od podružnic sledeče podatke, po stanju od 1. januarja 1923.

1. Denarno stanje;
2. zemljišča podružnic: obseg, namen (drevesnica, trsnica);
2. poslopja, skladišča;
4. poljedelski stroji: travniške brane, čistilni stroji in drugo;
5. trtne škropilnice in žveplalniki;
6. drugo orodje in razni predmeti;
7. posebni podatki ali pripombe.

Načelnštva se nujno naprošajo, da najkasneje do 31. avgusta t. l. natančno poročajo o njih imovinskem stanju. Ob enem naj pripomnijo, če se bavijo tudi z dobavo drugih kmetijskih potrebščin, ki jih družba nima v zalogi, ali z oddajo kmetijskih pridelkov.

Kmetijska družba za Slovenijo.

PETINDVAJSETLETNICA KMETIJSKO-GOSPODINSKE ŠOLE V MARIJANIŠČU.

Kuratorij kmetijsko-gospodinske šole je sklenil letos praznovati petindvajsetletnico obstoja tega zavoda v **četrtek, dne 16. avgusta t. l.** v Marijanišču na Poljanah s sledečim sporedom:

1. Ob 10. dop. sv. maša, ki jo bo čital prevzvišeni g. knezoškof A. B. Jeglič.
2. Po maši slavnostno zborovanje v dvorani Marijanišča
3. Ogledovanje prostorov in vrta gospodinske šole.
4. Slavnostni obed.

Obeda se udeležijo vabljeni gostje ter bivše gojenke in seminaristkinje gospodinske šole. Vsaka gojenka, ki se hoče udeležiti obeda, se naj vsaj **do 12. avgusta** prijavi vodstvu gospodinske šole in prispeva 15 Din za obed.

Bivše gojenke se naprošajo, da javijo svoj sedanjí naslov z navedbo letnika, v katerem so bile v zavodu, vodstvu gospodinske šole v Ljubljani, Marijanišče.

Kuratorij kmetijsko-gospodinske šole v Marijanišču.

Tržne cene v Ljubljani in v Mariboru.

Cene so navedene v dinarjih.

	Ljubljana (25. jul.)	Maribor (24. jul.)
Konji (prigon v Lj. 159, v M. — glav.):		
1 par dobrih konj	12.500	—
Voll in krave (prigon v Lj. 46, v M. 445 glav.):		
1 kg žive teže I.	12.50 do 15.—	12.— do 14.50
1 „ „ II.	11.25 do 12.50	11.50 do 12.25
1 „ „ III.	10.— do 11.25	10.— do 12.25
1 „ „ krave, klobasariče	7.25 do 8.75	8.— do 10.50
Teleta (prigon v Lj. 4, v M. — glav.):		
1 kg žive teže	17.50	—
Prasiči (prigon v Lj. 94 majhnih pujskov, v M. 85 glav.):		
1 komad 6—8 tednov stari	400.— do 450.—	400.— do 500.—
1 „ 3—4 meseca	—	700.— do 750.—
1 „ 5—7 „	—	1200.— do 1275.—
1 „ 8—10 „	—	1400.— do 1450.—
1 „ enoletni	—	1750.— do 2000.—
1 kg žive teže, pol pitani	—	22.50 do 25.—
1 „ mrlice	—	21.50 do 31.50

Perutnina:

1 komad, piščanec	15.— do 25.—	—
1 „ kokoši	36.— do 46.—	—

Mleko, maslo, jajca, sir:

1 liter mleka	3.75 do 4.—	—
1 „ smetane	—	—
1 kg čajnega masla	70.—	—

	Ljubljana (25. jul.)	Maribor (24. jul.)
1 kg surovega masla	55.—	—
1 „ bohinskega sira	45.— do 50.—	—
1 „ sirčka	10.— do 12.—	—
1 jajce	1.25 do 1.50	—
Žito:		
1 q pšenice	460.—	—
1 „ rži	400.—	—
1 „ ječmena	350.—	—
1 „ ovsa	360.—	—
1 „ prosa	350.—	—
1 „ koruze	325.—	—
1 „ ajde	400.—	—
1 „ fižola, ribničan	550.—	—
1 „ fižola, prepeličar	600.—	—

Vino:

1 liter doljanskega vina 1922, (v kleti)	4.50 do 5.50	—
1 „ „ 1921, „	7.50 do 8.—	—
1 „ „ 1922, „	5.— do 6.—	—
1 „ ljutomercana 1921, (v kleti)	8.50 do 10.—	—
1 „ banatskega vina	3.— do 3.50	—

Krma:

1 q sladkega sena	200.—	—
1 „ kislega sena	170.—	—
1 „ slame	140.— do 150.—	—

Kurlovo:

1 m ³ trdih drv	187.— do 200.—	—
1 „ mehkih drv	55.—	—

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D, na $\frac{1}{2}$ strani 200 D, na $\frac{1}{4}$ strani 100 D, na $\frac{1}{8}$ strani 65 D, na $\frac{1}{16}$ strani 35 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. Ljubljana, 31. julija 1923. Letnik XL.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Semena:

Grahora, mešana z ržjo ali ječmenom, po Din 6'25 za kg.

Inkarnatna (rdeča) detelja, po Din 25— za kg.

Pokončna stoklasa po Din 15— za kg.

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljatve. Pri vagonskih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Apneni dušik, 18—20% po Din 260— za 100 kg franke vreče. Vreče po 75 kg.

Kalijeva sol, 42%, po Din 150— za 100 kilogramov.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 260— za 100 kg z vrečami.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 175— za 100 kg. Vreče po 100 kg.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforove kisline po Din 160— za 100 kg. Vreče po 80 kg. Thomasova žlindra 18% po Din 240— za 100 kg.

Krmila:

Lanene tropine po Din 5— za kg. Vreče po 50 kg.

Orehove tropine, vsebujoče 42% beljakovin in maščobe po Din 5— za kilogram z vrečami. Vreče pa 75 kg.

Osušeni zrezki sladkorne pese po Din 3'50 za kilograma z vrečami vred. Po znižani ceni 2'50 jih oddamo onim naročnikom, ki prijavijo naročila takoj, predno zaključimo tozadevno oddajo.

Poklajno apno v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 6.— kilogram na drobno Din 7.— za kg, najmanj 5 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 8.— za kg, na drobno Din 8'50 za kg, najmanj 5 kg.

Nabavno središče za poljeprivredne strojeve Krunoslav Stjepan Jakovlić R. D.

Zagreb, Zrinski trg 1. — Telefon 14-35. — Brzobjavni naslov: »Poljostroj«.

Glavno zastopstvo Mc. Cormikovihi tvornic. International Harvester Company of America, Chicago, dobavlja takoj originalne Mc. Cormikove

kosilnice za travo, kosilnice za žito z odlagačem in slamo-
veznice, grablje za seno, sadilnice za koruzo (Quadratmaissetzer),
motorje za pogon s petrolejem, vse posamezne dele za stroje tipa
Mc. Cormik, Deering, Plano, Osborn, Milwaukee, Champion, nadalje
pluge, brane, decimalne tehtnice, pajkelne, mline za sadje,
stiskalnice za seno, kompletne uredbe za čiščenje semena.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 25 para v denarju ali znanjeh najmanj pa skupaj Din 5:— sicer se naznanila ne objavijo.
Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Stiskalnice in mline za sadje

In grozdje, mline za moko in zdrob, najboljše vrste, na pogon, in vso drugo železnino nudi po zelo ugodni ceni A. Sušnik, železnina, Ljubljana, Zaloška cesta.

Pravi italijanski brusi za kose

se dobe pri tvrdki Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Priзнano najboljšie

peklenske kose (Höllensensen)

prigoroča založnik in samoprodaja te znanke za Jugoslavijo tvrdka F. S. Skrobbar, Višnja gora. — Preprodajalcem ugodne cene!

Okopalnike in osipalnike

za koruzo in krompir, kosilnice, obračevalce sena, vitle, mlatilnice, motorje, žitne čistilnice sadne mline in preše in vse druge kmetijske stroje dobavlja

K. in R. Ježek, tovarna strojev in livarna, Maribor.

Proda se

velika plemenska svinja v drugič breja, konec brelosti 14. septembra. Poizvedbe v župnišču v Ljubnem (Gorenjsko).

Pozor!

Lepo posestvo se bode prodajalo na prostovoljni javni dražbi na Planini pri Raki okraj Krško dne 15. avgusta t. l. Posestvo leži na najlepši legi, ter obstoji iz najboljših niliv, lepega sadnega vrta, z dobrim gospodarskim postopjem, travnikom in več hektarov lepega gozda. Natančnejša pojasnila daje lastnik VINKO GREGL, trgovec v Brežicah.

Prodajam

planinskega sira 5—9 kg po 150 K za kg. Matija Stoh, Bodišče, p. Bled.

Mlatilnica na motorni pogon, pripravna za večje posestvo ali manjšo zadrugo že rabljena a v dobrem stanju se po dogovoru ceno proda. Kmečka gospodarska zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano. Poizve se pri Sušteršič, Zapuže.

Mišji tifus - bacili

so najboljše sredstvo za pokončanje miši, podgan in poljskih miši.

Dobivajo se v:

Iekarni E. KURALT

Gospodarska cesta v Ljubljani.

L' union

francoska zavarovalna družba v Parizu osnovana l. 1828. Skupna glavica 400 milijonov frankov. Prevzema vse vrste požarna in življenska zavarovanja.

Pojasnila dajejo brezplačno vsi krajevni zastopniki in

Generalno zastopstvo za Slovenijo

Mexida mednarodna eksportna in importna d. z. o. z.

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta šte. 23.

Agilne zastopnike sprejemamo pod ugodnimi pogoji!

Tudi letos kupuje R. LUCKMANN v Ljubljani na Martinovi (Ahacjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zeljšča, subo cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke.

Bika simodolca

eno leto starega, dobro vzraščene, zamenja (vsled plemenjenja v sorodstvu) ali proda Andrej Remškar, Brezovica št. 13.

Sprejem

izvežbanega oglarja, že gotova drva, plača dobra, trajno delo. Ivan Müller, Črnomelj št. 85.

Za svinjake

le Bobis železna oprema s pregibljivim koritom najtrpežnejša in na cenejša. V uporabi že več sto komadov. Izdeluje Jakob Malenšek, Boh. Bistrica.

Klepalne stroje,

najnovije in najboljše vrste, kose, srpe, osle in vse druge potrebščine za stavbe, kmetijstvo in obrt nudi in se priporoča A. Sušnik, železnina, Ljubljana, Zaloška cesta.

Mlatilni stroj

z enostavnim čiščenjem in napravo za polnjenje vreč, proizvod: Clayton-Schuttlerworth Wien 27 TSP, širina bobnja 580 mm, primer bobnja 468 mm malo rabljen, proda po nizki ceni Graščinsko oskrbnitvo, Boštanj, postaja Sevnica.

2 plemenska bika

simodolske pasme, 15 mesecev stara, dobrega mlečnega potomstva, proda posestnik Javornik, Zalna na Dolenskem.

Gepelj

dobro ohranjen, težkega sestava se kupi. Ponudbe s ceno in firmo na I. Tkalec, Obrež, p. Središče ob Dravi.

Mečičje (beček)

kupim vsako množino. Franc Repič, sodar, Ljubljana, Kolizejska ulica 18.

Hlode, gojzdove, trame, deske in drva

ponudite Lesni družbi Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8 pred sodaljo. Plačujejo se najvišje dnevne cene.

Lepo domače platno izredno trpežno in lanene preje izdelane najceneje tkalnica „KROSNA“, Ljubljana, Zrinskoga cesta 6 (nasproti cerkve sv. Jožefa.) Sprejema tudi laneno prejo v tkanje. Zamenja platna za predivo. Na zahtevo pošilja vzorce.

Fizol

vseh vrst kupim stalno po najvišjih dnevnih cenah. Bor. Šbil, Kočevje.

Išče se

za večjo kmetijo poštna, pridna kuharica, ki zna za več oseb samostojno kuhati. Starost od 28 do 40 let. Plača po dogovoru. Nastop l. do 15. septembra. Podube je poslati: Nadučitelj v Sv. Lj. nartu, Slovenske Gorice.

Prave

Turške kose

neprekosljive ostrine, različne bruse, dobre srpe dobite najceneje pri Soštarič, Petan in Erker. Ljubljana, Resljeva cesta 20.

Verige,

električno varjene in patent ameriške, vseh debelosti, za vsakovrstne potrebe, povezovalce za hlode, žlajdre, stranice, verige za govedo, za pse, za vodnjake, tudi po posebnem naročilu razpošilja po železnici ali po pošti vsako množino L. Fürsager, Radovljica.

Dnevne tvorniške cene. Pri večjem odjemu in trgovcem popust.

Stole,

tipčne in lepo izdelane, priporoča Teharska lesna industrija, pošta in postaja Štore pri Celju. Razpošilja na drobno in debelo. Zahtevajte cenik!

VABIBLO

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Devici Mariji na Jezeru v Provaljah r. z. z. o. z., ki se vrši v nedeljo dne 12. avgusta t. l. ob 15. uri popoldne v hračilničnem vrestoru pri »Šteklnu« v Farni vasi.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnike zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje revizijskega zapisnika. 3. Poročilo načel in rač. pregledovalcev. 4. Odobritev rač. zaključka za upravno l. 1922. 5. Sklepanje o uporabi čistega dobička. 6. Prememba pravil. 7. Slučajnosti.

V slučaju nezadostne udeležbe se bode postopalo po členu 35. zadržnih pravil.

O obilni udeležbi vabi Odbor.

Mestni trg šte. 10.

Kemični laboratorij

za izdelovanje desinfekcijskih predmetov.

Arborin
Sanitol

za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju.

za desinfekcijo pri nalezljivih boleznih.

Standard Oil Co of Jugoslavia v Zagrebu

priporoča p. n. naročnikom svojo stalno zalogo: bencina, petroleja, parafina, vseh vrst mineralnih strojnih olj za avtomobile.

Tozadevne informacije in naročila sprejema glavno zastopstvo:

G. Menardi, Ljubljana,

Trubarjeva ulica 2.

Telefon št. 62.

Imaš ti solne pege, zajedavce, nabore, ogerce?

Uporabljaš Elza obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?

Uporabljaš Elza obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimi in vetru?

Uporabi. Elza lilijno-mlečno milo!

Ali že liš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabi. Elza lilijno-mlečno milo!

Ali se tožiš na izpadanju las, prhlju in osivelosti?

Uporabi. Elza pomado za rast las!

Ali želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporabi. Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad yiden? Ali hočeš da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu boš rekel tudi ti kakor vsi:

TO JE ONO PRAVO?

Išči v vseh poslovnih samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller. Naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštnino, če denar naprej ali po povzetju: 2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din., 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din., 4 velike kose Elza lilijnega mlečnega mila 25 Din.

Kot primot: Elza-olij zoper kurja očesa 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni črtniki 4 Din; Elza-posipalni prašek 3 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-šumski mris za sobo 15 Din; Glycerin 4 Din in 15 Din; Lysol, Lysoform 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din; Elza-mrečni prašek 7 Din; strup za podgane in miši 7 Din. Za primot se pakovanje in pošl. pos. računa.

Na te cene se računa sedaj 5% doplatka. — Naročilna pisma adresirati na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza tra št. 333, Hrvatsko.

Treba da Fellerjev Elzafluid Povsod kupiti morete!

Ako ustanovite, da Fellerjev pravi Elzafluid kje ne morete dobiti, prosimo sporočite, takoj dobite sporočilo za Vas najugodnejše mesto, kje se prodaja

TO JE NAJBOLJŠE, KAR SEM KDAJ OKUŠAL!

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobrodejno sredstvo za drgnežje! Za ude! Za vraj! Za glavo! Za zob! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zimi! V letu! Pri tisoč priložnostih pokaže se blagodelujoč, bolečine lajšujoč, koristen in mnogostransko uporabljen. Je veliko močnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste! Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi vi rečete!

To je najboljšo, kar sem kdaj okušal!

Skupaj s pakovanjem in poštnina stane: 3 dvojnatih ali 1 specialna steklenica 24 Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnatih ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

KMEČKI POSESTNIKI!

Pri prodaji ali nakupu posestev boste imeli

najboljši uspeh

če se obrnete pri prodaji ali nakupu na

„POSEST“

obl. konc. realitetna pisarna Ljubljana, Poljanska cesta 12

Na prodaj in v zamenjavo veliko kmečkih posestev, vinogradov, mlinov in žag.

Rafinirani in gorljivi (den.)

špirit, vino, likerje in žganje

prodaja po najnižjih cenah

„VINEA“

veletrgovina z vinom in špiřituoznimi produkti.

Ljubljana — Rudnik.

Telef. inter. št. 518.

Veliko skladišče špirit.

No debelo! Na drobno!

Najbolja kakovost!

Najnižje cene!

ÖSTERREICHISCHE WERKE G. A. WIEN X ARSENAL

Stalna razstava: Wien I., Liebenberggasse 4 (Gartenbau)
Vstop prost.

Plugji, kultivatorji, čistilniki, motorji, naprave za sekanje drv, kmetijski vozovi vseh vrst, lovsko orožje.

Kovačija, livarna, stroji za izdelovanje orodja, repetirke itd.

Zahtevajte takoj brezplačno bogato ilustrovane cenike predmetov, ki jih rabite in brezplačno vpošiljanje časopisa „Arsenal“.

Čudili

se tudi Vi bode nizkim cenam, po katerih se prodaja: sušno, vino, platno, cefir, modrovina, hlačovina, robci in splot-

vsa manufakturna roba v veletrgovini

R. STERMECKI, CELJE

katera dobiva stalno velikanske pošiljatve robe direktno iz prvih svetovnih tovarov. — Zahtevajte cenik.

Združene opekarne d. d. Ljubljana

nudijo v poljubnih množinah

zarezane strešnike

model „A“ in model „D“ (utorni crep) najpreprostejše, najtrpežnejše in najcenejše kritje streh sedanjosti, dalje

zidno opeko

Na željo pošljemo popis in ponudbe.

Spretni zastopniki se sprejmejo.

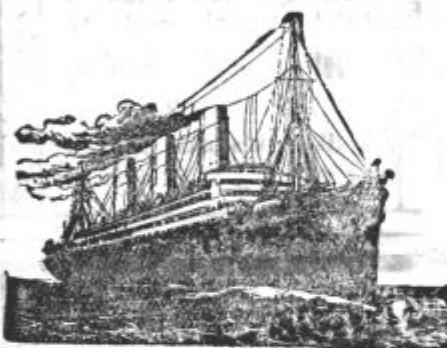
Hamburg Amerika linija

in

United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 210.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane
vsak teden.

Glavno zastopstvo
za Jugoslavijo

J. G. Drašković
Zagreb

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

Podružnice:

BEOGRAD, Balkanska ulica 25. SUŠAK, Jovo Gj. Ivošević, Karolinska c. 160. SPLIT, Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. GRUŽ, Ivo Lovričević. BITOLJ, Gjorđe Dimitrijević & Kom., Bulevard Kralja Aleksandra 187. VELIKI BEČKEREK, Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

LAN

goden ali negoden

kupi ali zamenja

za platno.

TOVARNA ŠINKOVEC

Grosuplje.

Sirarja

(Švicarja)

veščega vseh mlekarskih
poslov z nastopom službe
1. septembra 1923. išče

Mlekarska udruga
Virovitica, Hrvatska,

Stanovanje prosto.

LJUĐSKA POSOJILNICA

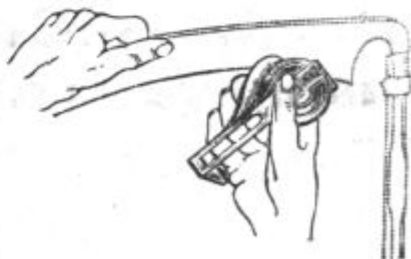
v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge po

5%

„Satan“

najnovjša iznajdba namesto klepanja in
brušenja kos. Najboljša svetovna kosa je
„GORENJSKA KOSA“ zato rabite in zahtevajte to. Dobi se pri:

IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.